

การพัฒนารูปแบบการบริหารวิทยาลัยพยาบาล สังกัดกระทรวงสาธารณสุข

สุนทรีย์ คำเพ็ง

คู่มือฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาการศึกษาดุริยางค์บัณฑิต

สาขาวิชาการบริหารการศึกษา

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา

กรกฎาคม 2549

ISBN 974-502-806-1

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยบูรพา

อาจารย์ผู้ควบคุมดุष्ฎิณิพนธ์และคณะกรรมการสอบปากเปล่าดุष्ฎิณิพนธ์ ได้พิจารณาดุष्ฎิณิพนธ์
ของ สุนทรีย์ คำเพ็ง ฉบับนี้แล้ว เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาการศึกษา
ดุष्ฎิณิบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา ของมหาวิทยาลัยบูรพาได้

อาจารย์ผู้ควบคุมดุष्ฎิณิพนธ์

..... ประธาน

(รองศาสตราจารย์ ดร.ประทุม รอดประเสริฐ)

..... กรรมการ

(รองศาสตราจารย์ ดร.ไพรัตน์ วงษ์นาม)

..... กรรมการ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุชาติ ณ นนงคาลัย)

..... กรรมการ

(อาจารย์ ดร.เจริญวิษณุ สมพงษ์ธรรม)

..... กรรมการ

(อาจารย์ ดร.เบญจวรรณ ทิมสุวรรณ)

คณะกรรมการสอบปากเปล่า

..... ประธาน

(รองศาสตราจารย์ ดร.ประทุม รอดประเสริฐ)

..... กรรมการ

(รองศาสตราจารย์ ดร.ไพรัตน์ วงษ์นาม)

..... กรรมการ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุชาติ ณ นนงคาลัย)

..... กรรมการ

(อาจารย์ ดร.เจริญวิษณุ สมพงษ์ธรรม)

..... กรรมการ

(อาจารย์ ดร.เบญจวรรณ ทิมสุวรรณ)

..... กรรมการ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กิริพงษ์ ภิรมณ์)

บัณฑิตวิทยาลัยอนุมัติให้รับดุष्ฎิณิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญา
การศึกษาดุष्ฎิณิบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา ของมหาวิทยาลัยบูรพา

..... คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

(รองศาสตราจารย์ ดร.ประทุม ม่วงมี)

วันที่ 12 เดือน กรกฎาคม พ.ศ. 2549

การวิจัยนี้ได้รับทุนอุดหนุนดุซงึนพนธ์ ระดับบัณฑิตศึกษา

จากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา

ประจำภาคการศึกษาที่ 2 ปีการศึกษา 2547

ประกาศคุณูปการ

ดุษฎีนิพนธ์ เรื่อง การพัฒนารูปแบบการบริหารวิทยาลัยพยาบาล สังกัด
กระทรวงสาธารณสุข ฉบับนี้ สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี โดยความกรุณาของ รองศาสตราจารย์
ดร.ประทุม รอดประเสริฐ ประธานกรรมการอาจารย์ที่ปรึกษาดุษฎีนิพนธ์ ที่กรุณาให้คำปรึกษา
ชี้แนะและแก้ไขข้อบกพร่อง ด้วยความเอื้ออาทรเสมอมาจนทำให้ดุษฎีนิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จได้ด้วยดี
ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้

ขอขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ ดร.ไพรัตน์ วงษ์นาม ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุรชาติ
ณ หนองคาย อาจารย์ ดร.เจริญวิชัย สมพงษ์ธรรม และอาจารย์ ดร.เบญจวรรณ ทิมสุวรรณ
อาจารย์ที่ปรึกษาดุษฎีนิพนธ์ที่ได้ให้คำปรึกษา แนะนำ ช่วยเหลือในการดำเนินการวิจัยมาโดยตลอด
ทุกขั้นตอน รวมทั้งกรรมการสอบดุษฎีนิพนธ์ที่ทำให้การวิจัยครั้งนี้มีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น

ขอขอบพระคุณผู้ทรงคุณวุฒิ ผู้เชี่ยวชาญทุกท่านที่กรุณาให้ความอนุเคราะห์ในการให้
ข้อมูลและตรวจสอบรูปแบบที่ทำงานวิจัยมีความสมบูรณ์ขึ้น

ขอขอบพระคุณครู อาจารย์ ทุกท่านในทุกระดับการศึกษาที่ได้ประสาทความรู้และ
ประสบการณ์อันมีค่ายิ่งแก่ผู้วิจัยจนได้รับความสำเร็จในวันนี้

ขอขอบคุณพี่ ๆ น้อง ๆ เพื่อนร่วมงานในวิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี พระพุทธบาท,
พี่ร่วมรุ่น 3 สาขาบริหารการศึกษา ที่ได้ให้การสนับสนุน ช่วยเหลือ ให้กำลังใจมาโดยตลอด
รวมทั้งบุคลากรในวิทยาลัยพยาบาล สังกัดกระทรวงสาธารณสุขทุกท่าน ที่กรุณาตอบแบบสอบถาม
จนทำงานวิจัยครั้งนี้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี

สุดท้ายขอขอบพระคุณพ่อ แม่ พี่ ๆ และหลานที่ให้การสนับสนุนช่วยเหลือทั้งกำลังใจทรัพย์
และกำลังใจอย่างดียิ่งตลอดมา

สุนทรีย์ คำเพ็ง

44810061: สาขาวิชา: การบริหารการศึกษา; กศ.ด. (การบริหารการศึกษา)

คำสำคัญ: รูปแบบการบริหาร/วิทยาลัยพยาบาล/กระทรวงสาธารณสุข

สุนทรีย์ คำเพ็ง: การพัฒนารูปแบบการบริหารวิทยาลัยพยาบาล สังกัดกระทรวงสาธารณสุข (THE DEVELOPMENT OF ADMINISTRATIVE MODEL OF THE NURSING COLLEGES UNDER THE MINISTRY OF PUBLIC HEALTH) อาจารย์ผู้ควบคุมคุณภาพนิพนธ์: ประชุม รอดประเสริฐ, Ed.D., ไพรัตน์ วงษ์นาม, ค.ด., สุรชาติ ณ หนองคาย, Psy.D., เจริญวิชัย สมพงษ์ธรรม, ค.ด., บุญจวรรณ ทิมสุวรรณ, กศ.ด. 271 หน้า. ปี พ.ศ. 2549. ISBN 974-502-806-1

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ พัฒนารูปแบบการบริหารวิทยาลัยพยาบาล สังกัดกระทรวงสาธารณสุข ด้านการบริหารงานวิชาการ การบริหารงานบุคคล การบริหารงานการเงิน และทรัพย์สิน และการบริหารงานทั่วไป การวิจัยมี 4 ขั้นตอน ดังนี้ 1) ขั้นการศึกษาและสำรวจข้อมูลเบื้องต้น โดยการศึกษาเอกสารและสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 คน 2) ขั้นการร่างรูปแบบการบริหารวิทยาลัย 3) ขั้นการพัฒนารูปแบบการบริหารวิทยาลัยพยาบาลโดยประยุกต์ใช้เทคนิคเดลฟายจากผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 17 คน และ 4) ขั้นศึกษาความเป็นไปได้ในทางปฏิบัติของรูปแบบการบริหารวิทยาลัยพยาบาล โดยศึกษาความคิดเห็นของผู้ปฏิบัติงานในวิทยาลัยพยาบาล สังกัดกระทรวงสาธารณสุข จำนวน 313 คน

ผลการวิจัยสรุปได้ว่า การบริหารวิทยาลัยพยาบาลควรมีรูปแบบเป็นสถาบันในกำกับรัฐ ที่ยึดหลักการบริหารจัดการที่ดี และมุ่งเน้นผลสัมฤทธิ์เป็นสำคัญ โดยมีสาระสำคัญที่มีความเป็นไปได้ในการบริหารงานแต่ละด้านดังนี้ 1) การบริหารวิชาการ ประกอบด้วยความเป็นอิสระทางวิชาการ การพัฒนาหลักสูตรควรคำนึงถึงความต้องการของสังคม การจัดการเรียนการสอนควรมุ่งพัฒนาผู้เรียน โดยการสอดแทรกคุณธรรมและจริยธรรม ผู้นิเทศการสอนควรมีแผนในการติดตามนิเทศ และรูปแบบการวัดและประเมินผลควรมีความหลากหลาย 2) การบริหารงานบุคคล ประกอบด้วย การสำรวจและจัดทำแผนอัตรากำลังทุก 5 ปี กระบวนการสรรหาและคัดเลือกบุคลากรควรดำเนินการโดยวิทยาลัย คณะกรรมการสวัสดิการควรกำหนดระเบียบสวัสดิการอย่างชัดเจน คณะกรรมการพัฒนาบุคลากรควรประกอบด้วยตัวแทนบุคลากรจากทุกสายงานและจัดทำแผนพัฒนาศักยภาพบุคคลตามความต้องการของวิทยาลัย และการประเมินผลปฏิบัติงานต้องมีความโปร่งใสและเป็นธรรม 3) การบริหารงานการเงิน และทรัพย์สิน ประกอบด้วย วิทยาลัยควรสามารถหารายได้เพิ่มเติมจากโครงการพิเศษของวิทยาลัย ระบบการตรวจสอบต้องชัดเจนและโปร่งใส การจัดสรรงบประมาณต้องเป็นไปตามแผนงาน/โครงการ และ 4) การบริหารงานทั่วไป ประกอบด้วย สถาบันพระบรมราชชนกควรกระจายอำนาจการบริหารให้แต่ละวิทยาลัย วิทยาลัยควรรวมกลุ่มในแต่ละภูมิภาค โครงสร้างการบริหารวิทยาลัยควรเป็นแนวราบ คณะกรรมการวิทยาลัยควรประกอบด้วยผู้บริหารวิทยาลัย ผู้แทนอาจารย์และผู้ทรงคุณวุฒิภายนอก และผู้บริหารวิทยาลัยสามารถสรรหาได้จากบุคคลภายนอก

44810061: MAJOR: EDUCATIONAL ADMINISTRATION;
Ed.D. (EDUCATIONAL ADMINISTRATION)

KEYWORDS: ADMINISTRATIVE MODEL/ NURSING COLLEGES/ MINISTRY OF PUBLIC HEALTH
SOONTHAREE KHAMPENG: THE DEVELOPMENT OF ADMINISTRATIVE MODEL OF THE
NURSING COLLEGES UNDER THE MINISTRY OF PUBLIC HEALTH. DISSERTATION ADVISORS:
PRACHOOM RODPRASERT, Ed.D., PAIRAT WONGNAM, Ph.D., SURACHART NA NONGKAI, Psy.D.,
CHAROENWIT SOMPONGTAM, Ph.D., BENJAWAN TIMSUWAN, Ed.D. 271 P. 2006.
ISBN 974-502-806-1

The purpose of the study was to develop an administrative model of the nursing colleges under the Ministry of Public Health in the area of academic, personnel, finance and general administration. The Research design consisted of four steps; 1) reviewing literature and collecting data related to the administrative model of the nursing colleges, 2) formulating the model, 3) developing the model by using the modified Delphi technique from 17 experts, and 4) testing the feasibility of the model by 313 staffs of the nursing colleges.

The results revealed that the nursing colleges should be autonomous institution with good governance and having possible details in competency in administration in the following tasks;

1) Academic administration consisted of academic freedom, curriculum development based on social needs, learning and teaching process should be student centered in accordance with professional and ethical knowledge, supervisors should have plans and monitoring system, and several methods of evaluation should be introduced in to practice, 2) Personnel administration should be planned for every five-year, the process of recruitment should be planned by each individual college, the welfare committee should establish clear cut welfare regulations, the committee of personnel development should consist of representatives from all units of the colleges and make personnel development plan based on the needs of individual college and personnels' competency, and the process of personnel evaluation should be transparent and based on merit, 3) For administration of finance each individual college should earn more income from special projects, the budgetary allocation should be in accordance with plans and projects, and the internal auditory should be accountable and transparent, and 4) General administration of each individual college should be empowered by the Praboromarajchanok Institute, the college located in each region of the country should be consolidated, the administrative structure of each college should be in a flat organization form, the college boards should comprise the administrators, teachers' representatives and outside experts, the college directors should be recruited from the outsiders.

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	จ
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	ฉ
สารบัญ.....	ช
สารบัญตาราง.....	ฅ
สารบัญภาพ.....	ฉ
บทที่	
1 บทนำ.....	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	8
ปัญหาการวิจัย.....	8
กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	9
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการวิจัย.....	12
ขอบเขตของการวิจัย.....	12
ข้อจำกัดของการวิจัย.....	12
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	12
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	14
หลักการ แนวคิดการบริหารสถาบันอุดมศึกษา.....	14
การบริหารสถาบันอุดมศึกษาในกำกับของรัฐ.....	19
การบริหารและการจัดการศึกษาพยาบาลของกระทรวงสาธารณสุข.....	40
การปฏิรูปการอุดมศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542.....	47
การปฏิรูประบบราชการ.....	50
การวิจัยแบบเทคนิคเดลฟาย.....	61
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	63
3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	69
ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาและสำรวจข้อมูลเบื้องต้นที่เกี่ยวข้องกับรูปแบบการบริหาร วิทยาลัยพยาบาล สังกัดกระทรวงสาธารณสุข.....	71

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
ขั้นตอนที่ 2 การร่างรูปแบบการบริหารวิทยาลัยพยาบาล สังกัด กระทรวงสาธารณสุข.....	73
ขั้นตอนที่ 3 การพัฒนารูปแบบการบริหารวิทยาลัยพยาบาล สังกัด กระทรวงสาธารณสุข.....	74
ขั้นตอนที่ 4 การศึกษาความเป็นไปได้ในทางปฏิบัติของรูปแบบ.....	77
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	81
ตอนที่ 1 การศึกษาแนวความคิดเกี่ยวกับรูปแบบและการร่างรูปแบบการบริหาร วิทยาลัยพยาบาล สังกัดกระทรวงสาธารณสุข.....	81
ตอนที่ 2 การวิเคราะห์ข้อมูลในการพัฒนารูปแบบการบริหารวิทยาลัยพยาบาล สังกัดกระทรวงสาธารณสุข โดยประยุกต์ใช้เทคนิคเดลฟาย.....	90
ตอนที่ 3 การศึกษาความเป็นไปได้ในทางปฏิบัติของรูปแบบการบริหาร วิทยาลัยพยาบาล สังกัดกระทรวงสาธารณสุข.....	114
ตอนที่ 4 การเปรียบเทียบผลการศึกษารูปแบบการบริหารวิทยาลัยพยาบาลกับ หลักการและมาตรฐานการดำเนินงานการบริหารที่กำหนดโดยหน่วยงานต่าง ๆ.....	136
5 สรุปและอภิปรายผล.....	159
สรุปผลการวิจัย.....	159
อภิปรายผล.....	161
ข้อเสนอแนะ.....	168
บรรณานุกรม.....	170
ภาคผนวก.....	179
ภาคผนวก ก.....	180
ภาคผนวก ข.....	182
ภาคผนวก ค.....	184
ภาคผนวก ง.....	188
ภาคผนวก จ.....	198
ภาคผนวก ฉ.....	210

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
ภาคผนวก ข.....	223
ภาคผนวก ช.....	233
ภาคผนวก ฉ.....	243
ภาคผนวก ญ.....	254
ประวัติย่อของผู้วิจัย.....	271

มหาวิทยาลัยบูรพา
Burapha University

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
1	ประชากรและกลุ่มตัวอย่างผู้บริหาร อาจารย์ และข้าราชการจำแนกในแต่ละวิทยาลัย.	78
2	สรุปสาระสำคัญเกี่ยวกับรูปแบบการบริหารงานวิทยาลัยพยาบาล สังกัดกระทรวงสาธารณสุข.....	82
3	คำร้อยละของความเห็นด้วยและไม่เห็นด้วยของผู้เชี่ยวชาญต่อรูปแบบการบริหาร งานวิชาการของวิทยาลัยพยาบาล.....	90
4	ร้อยละของความเห็นด้วยและไม่เห็นด้วยของผู้เชี่ยวชาญต่อรูปแบบการบริหาร งานบุคคลของวิทยาลัยพยาบาล.....	93
5	ร้อยละของความเห็นด้วยและไม่เห็นด้วยของผู้เชี่ยวชาญต่อรูปแบบการบริหาร งานการเงินและทรัพย์สินของวิทยาลัยพยาบาล.....	95
6	ร้อยละของความเห็นด้วยและไม่เห็นด้วยของผู้เชี่ยวชาญต่อรูปแบบการบริหาร งานทั่วไปของวิทยาลัยพยาบาล.....	96
7	ค่ามัธยฐานและค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ของรูปแบบการบริหารงานวิชาการของ วิทยาลัยพยาบาล ตามความเห็นของผู้เชี่ยวชาญ.....	98
8	ค่ามัธยฐานและค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ของรูปแบบการบริหารงานบุคคลของ วิทยาลัยพยาบาล ตามความเห็นของผู้เชี่ยวชาญ.....	101
9	ค่ามัธยฐานและค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ของรูปแบบการบริหารงานการเงินและทรัพย์สิน ของวิทยาลัยพยาบาล ตามความเห็นของผู้เชี่ยวชาญ.....	103
10	ค่ามัธยฐานและค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ของรูปแบบการบริหารงานทั่วไปของ วิทยาลัยพยาบาล ตามความเห็นของผู้เชี่ยวชาญ.....	104
11	ค่ามัธยฐานและค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ของรูปแบบการบริหารงานวิชาการของ วิทยาลัยพยาบาล ตามความเห็นของผู้เชี่ยวชาญรอบที่ 2 และ 3.....	106
12	ค่ามัธยฐานและค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ของรูปแบบการบริหารงานบุคคลของ วิทยาลัยพยาบาล ตามความเห็นของผู้เชี่ยวชาญรอบที่ 2 และ 3.....	109
13	ค่ามัธยฐานและค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ของรูปแบบการบริหารงานการเงินและทรัพย์สิน ของวิทยาลัยพยาบาล ตามความเห็นของผู้เชี่ยวชาญรอบที่ 2 และ 3.....	111

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่		หน้า
14	ค่ามัธยฐานและค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ของรูปแบบการบริหารงานทั่วไปของ วิทยาลัยพยาบาล ตามความเห็นของผู้เชี่ยวชาญรอบที่ 2 และ 3.....	112
15	ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานการศึกษาความเป็นไปได้ในทางปฏิบัติของ รูปแบบการบริหารงานวิชาการของวิทยาลัยพยาบาล.....	115
16	ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานการศึกษาความเป็นไปได้ในทางปฏิบัติของ รูปแบบการบริหารงานบุคคลของวิทยาลัยพยาบาล.....	119
17	ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานการศึกษาความเป็นไปได้ในทางปฏิบัติของ รูปแบบการบริหารงานการเงินและทรัพย์สินของวิทยาลัยพยาบาล.....	122
18	ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานการศึกษาความเป็นไปได้ในทางปฏิบัติของ รูปแบบการบริหารงานทั่วไปของวิทยาลัยพยาบาล.....	124
19	การเปรียบเทียบผลการศึกษารูปแบบการบริหารวิทยาลัยพยาบาล กับหลักการ และ มาตรฐานการดำเนินงานการบริหารที่กำหนดโดยหน่วยงานต่าง ๆ.....	137
20	คำร้อยละของความคิดเห็นและเหตุผลประกอบ/ ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมของผู้เชี่ยวชาญ ต่อรูปแบบการบริหารงานวิชาการของวิทยาลัยพยาบาล.....	211
21	คำร้อยละของความคิดเห็นและเหตุผลประกอบ/ ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมของผู้เชี่ยวชาญ ต่อรูปแบบการบริหารงานบุคคลของวิทยาลัยพยาบาล.....	216
22	คำร้อยละของความคิดเห็นและเหตุผลประกอบ/ ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมของผู้เชี่ยวชาญ ต่อรูปแบบการบริหารงานการเงินและทรัพย์สินของวิทยาลัยพยาบาล.....	219
23	คำร้อยละของความคิดเห็นและเหตุผลประกอบ/ ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมของผู้เชี่ยวชาญ ต่อรูปแบบการบริหารงานทั่วไปของวิทยาลัยพยาบาล.....	221

สารบัญภาพ

ภาพที่	หน้า
1 กรอบความคิดในการวิจัย.....	11
2 โครงสร้างการบริหารของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี.....	31
3 กรอบความคิดในเรื่องการวัดผลการปฏิบัติงาน.....	59
4 ขั้นตอนการดำเนินการวิจัยเพื่อพัฒนารูปแบบการบริหารวิทยาลัยพยาบาล.....	70
5 รูปแบบการบริหารงานวิชาการของวิทยาลัยพยาบาล สังกัดกระทรวงสาธารณสุข.....	132
6 รูปแบบการบริหารงานบุคคลของวิทยาลัยพยาบาล สังกัดกระทรวงสาธารณสุข.....	133
7 รูปแบบการบริหารงานการเงินและทรัพย์สินของวิทยาลัยพยาบาล สังกัด กระทรวงสาธารณสุข.....	134
8 รูปแบบการบริหารงานทั่วไปของวิทยาลัยพยาบาล สังกัดกระทรวงสาธารณสุข.....	135